

Інклюзивна форма навчання дітей з розладами аутистичного спектру - інноваційна складова системи спеціальної освіти

**Підготувала методист науково-
методичної лабораторії корекційної
педагогіки та психології Юдіна О.В.**

Епідеміологія дитячого аутизму

№	Поширеність дитячого аутизму	Вихідні дані
1	4-5 на 10 000 дітей	V. Lotter, 1966
2	0,7-21,1 на 10 000 дітей	L.Wing , 1976
3	5,0 на 10 000 дітей	F.Volkman, 2000
4	56 до 10 000 дітей	Група співавторів Autism, Research Review International, 2000
5	Від 12 на 10 000 дітей	Синдром А. Rett, 1993-2000
6	Від 50 на 10 000 до 100 на 10 000	Ch. Gillberg, 2004

Аналітичний розрахунок розповсюдженості РАС в Херсонській області (Горб А.Л., ХОПМПК)

Вікова категорія дітей	Дитяче населення	Дитячий аутизм	РАС
До 18 років	202099	808	1212
До 5 років	67303	269	404

Період	Первинне звернення	Діагностовано
2013	40	44
2014	57	87
2015	63	85

Навчання дітей дошкільного віку з аутистичним спектром порушень в Україні (за Шульженко Д.І.)

Заклади для дітей з інтелектуальними порушеннями	35%
Заклади для дітей із затримкою психічного розвитку	12%
Заклади для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку	15%
Заклади для дітей зі звичайним розвитком	5%

Психолого-педагогічна характеристика дітей з РАС

- Слабкість емоційного реагування по відношенню до близьких, навіть до матері, аж до повної байдужості до них.
- Уникнення фізичного контакту, обіймів.
- Недостатність очного контакту і мімічного реагування, нерухомий або «наскрізний» погляд.
- Приверженість до збереження незмінності навколишнього.
- Мовні порушення різноманітні – від мутизму до підвищеного вербалізму. Ехолалії. Мова про себе в 3 особі
- Стереотипні ігри.
- Відмова від спілкування, контакту з однолітками.
- Агресія до тварин, дітей, аутоагресія

Ознаки сенсорних проблем у дітей з РАС

- Ходіння навшпиньках
- Затискування вух
- Розкачування
- Протестні реакції на запахи та смаки
- Невдоволення через контакт шкіри з деякими матеріалами
- нюхання пальців
- Нелюбов до темряви або яскравого світла
- Рухи руками або предметами перед очима
- Любов до вібрації
- Недостатня або надлишкова реакція на тепло (холод, біль)
- Приємні відчуття від здавлювання, тісного одягу, жування та лизання речей тощо

Система навчання

- В Україні затверджені програми для занять з аутичними дітьми, створені спеціальні садочки та групи в дошкільних закладах; питання про створення спеціальних корекційних шкіл для дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери широко дискутується серед спеціалістів.
- В корекційній роботі застосовуються адаптовані закордонні методики.

Корекційні технології терапії аутистичних порушень у дітей

1. **Методи раннього втручання (інтервенції)**
2. **Методика АВА**
Оперантна терапія (корекція поведінки прийомами підкріплення, І. Ловаас)
3. **Метод мовленнєвого оперантного обслуговування**
4. **ТЕАССН-програма лікування і навчання дітей, що страждають від аутизму і порушень спілкування (Е. Шоплер)**
5. **Холдинг-терапія (М. Вельш)**
6. **Альтернативна мовленнєва комунікація**
7. **SONE-RASE програми: індивідуальні батьківські технології; терапія оптимальними умовами (Б. і С. Кауфмани)**
8. **Снузелен-терапія спрямована на формування нижчих психічних функцій**
9. **Терапія повсякденним життям (К. Кітахара)**
10. **Метод «ігрового часу» (С. Грінспан)**
11. **Ігрова психотерапія (В.В. Ковальов)**
12. **Метод “прихованої психодрами”**
13. **Кінезіотерапія**
14. **Арттерапія**
15. **Музична терапія**
16. **Анімалотерапія – терапія спілкування з тваринами**
17. **Тренінг слухової інтеграції**
18. **Методика розвитку міжособистісних стосунків (С. Гаїстін, Р. Шолі)**
19. **Метод подолання аутизму як афективного розладу (К.С. Лебединська, О.С. Нікольська)**
20. **МАКАТОН – аббревіатура (Маргарет, Кейт, Тоні): поєднання мови жестів (відмінних від мови жестів для нечуючих дітей), візуального ряду і підкріплення**
21. **Баламетрика (К. Белго)**

Корекційна робота

1. Корекція дитячого аутизму повинна бути комплексною, і провідне місце в ній відводиться психолого-педагогічній роботі. Медикаментозне лікування в багатьох випадках обгрунтоване та необхідне.
2. Аутичним дітям важко пристосовуватися до умов, що постійно змінюються. Тому, організаційні особливості в закладі, який відвідує така дитина, і вдома повинні бути однаковими або близькими.
3. Корекційна робота залишається необхідною на протязі багатьох років, але особливо інтенсивною вона повинна бути на початкових етапах, в дошкільному та молодшому шкільному віці, при чому саме в цей період основне навантаження лягає не на спеціалістів, а на батьків.
5. Корекційна робота, особливо на початкових етапах, будується на основі індивідуально розробленої програми, тому формальне перенесення чужого досвіду неприпустиме.

Результати інтеграції

Не буде мати успіху у випадку якщо:

- очікується, що учень з РАС повинен адаптуватися до існуючих програм і методів навчання;
- не враховується особливий тип мислення й нерівномірний навчальний профіль учня з РАС;

Результати інклюзії

Інклюзія буде успішною, якщо:

- всі професіонали, що працюють із аутичною дитиною, мають відповідну підготовку;
- методика навчання й програми повністю адаптовані до особливих потреб учня;
- всі вчителі школи працюють, як єдина команда, й координують свої зусилля;
- освітнє середовище гарантує застосування придбаних навичок у повсякденному житті;
- комунікація здійснюється безупинно, особливо в родині;
- вибір інклюзивної форми навчання повинен залишатися за батьками, професійні соціальні працівники не повинні приймати рішення.